

החשיפה

ליקוטי מאמרים ודברי חינוך ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

פרשת תצוה - שבת זכור

י"א אדר ה'תשפ"ג

שנה י"א גליון כ"א

סדר ק"ש	מועדי	החלק	לעיון
8:36/9:16	7:03	5:31	לעיון
8:36/9:16	7:03	5:31	ברוקלין
8:21/8:57	6:56	5:02	ירושלים
8:22/8:58	6:53	5:17	בני ברק
8:22/8:58	6:54	5:10	אלעד

ואתה תצוה את בני ישראל.

לא הזכיר משה בזה הסדר, משא"כ בכל החומש שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הזכיר בה... דו"ד הפרשה מדברת בטכסיסי כהונה ומשה היתה הכהונה הגדולה לצאת אלא ע"י שסייר לילך בשליחות המקום נטלה ממנו ונתנה לאהרן, לכן לא נזכר שמו של משה בפרשה זו מפני עגמת נפשו.

בעל הטורים

ויקחו אליך שמן זית זך.

...ויקחו אליך שמן זית, שהשכל יהיה נקי חך ועי"ז יהיה למאור להעלות נר תמיד ושכלו יעלה למעלה ומשכיל בכל עת כי יהיה השי"ת בעזרו...

מעגלי צדק, מהרה"ק מדעש ז"ע, בתו"ד, ועי"ש באריכות למה שפירש בתו"ד

כתיב למאור להעלות נר תמיד.

עוד נראה דא"י בספה"ק דכל ירידה הוא צורך עלי, וצריך מאוד להשיג ע"ז, וזה אמר כתיב למאור, דכמה פעמים הוא כותבי מכתת שיעורו, והוא רק להעלות, כדי שיעלה ממדריגה למדריגה.

באר משה, מהגה"צ ר' משה שטיין זצ"ל אב"ד ק"ק ערדי שענארץ וראב"ד דק"ק אהרישאר

ושכנתי בתוך בני ישראל והייתי להם לאלקים.

...ושכנתי בתוך בני ישראל, שהקב"ה משרה שכנינו אצל ישראל ובכל צרה ג"כ אתו עמו, ואף גם והייתם להם לאלקים, שבעניניהם ידמה שח"ו דינים הם המרומו בתיבת אלקי"ם, עכ"ז אנכי עמו והכל חסד הוא, רק עוונותיו גרמו לו זאת שענינים להם ולא יראו בחסדי ה' הנאמנים וברחמי המרובים כנ"ל, ודו"ק מאוד כי נכון הוא.

באר מנחם, קאלוב בתו"ד

זכור את אשר עשה לך עמלק וכו'.

...נקרא עמלק ע"ש שבא ללוק דמן של ישראל ככלב והוא מ"ש ויזנב בך כל הנחשלים וגו' ואי' (בפסיקתא) זה שבט דן שפלטו הענן בו, ולהם הכניס היאוש מלשוב בתשובה ועי"ז פיתה אותם עד"ש אחר (תגינה טו, א) הואיל והטריד ההוא גברא מההוא עלמא ליפוק ליתנהי בהאי עלמא... וזהו דרך היצר הרע כשרואה שהאדם נכשל באיזה עון בעצתו ובפיתויו, אח"כ משליכו ביאוש לומר מה יועיל לך תשובתך אחר כי גדול עונך עד לשמים והואיל ואיטריד ההוא גברא מעולם הבא ליפוק ליתנהי בהאי עלמא ועל שם זה נקרא עמלק עם לק שבא ללוק דמן של ישראל ככלב שבא למצוץ שארית דמם והיותם עד תכליתו כנ"ל. ובא המצוה תמחה את זכר עמלק על ב' הענינים, והיינו שאף הגדול במעלה וקדושה יתירה לא יסמוך על קדושתו ויזהר מפיתווי היצר הרע, ואף מי שנכשל ח"ו מה לא יתייאש מן התשובה וישוב אל ה' וירחמהו, ועי"ז אמרו (תנחומא תצא, ד) אמרו ישראל רבוש"ע אין אנו יכולין בו, אמר להם הקב"ה תהיו אתם מזכירין שמו מלמטה ואני מוחק שמו מלמעלה בו, והיינו מ"ש ה' לא יעזבנו בידו שנדרש (סוכה נב, ב) על היצר הרע שאלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו וה' לא יעזבנו בידו.

פרי צדיק פרשת זכור את א, בתו"ד

ובבוקר אמור למלך ויתלו את מרדכי עלי.

ויש לדקדק שלא כתיב תבקש או תשאל מהמלך אלא אמור למלך דהוא לשון ציווי, וכן לקמן והמן בא אל בית המלך החיצונה "לאמור" למלך לתלות

את מרדכי על העץ אשר הכין לו, ומשמע שהמן הי' אז במעלה גבוהה על המלך, וכמו שאמרו ז"ל שעשה לו בימה למעלה מבימתו, וכמו שאמרו ז"ל ויועק זעקה גדולה ומרה, מה אמר, גבה המן מאחורו.

ומכאן כל איש משכיל ישים אל לבו, היות בית המן ניתן לאסתר ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, ובכל פורים מתעורר רשימו מזה, ואז בכח כל איש ישראל לאמור למלך מלכי המלכים הקב"ה ודרך אמירה וציווי כענין הצדיקים גזורים על הקב"ה והוא עושה לתלות את המן ולמחות את שמו מתוך לבו של עצמו עכ"פ. אך האמירה צריכה להיות לא מהשפה ולחוץ אלא בכל אות נפשו, ובאותו חשק ורצון נמרץ שהי' אז להמן לתלות את מרדכי, ואז בודאי אמירתו תעשה פירות. וזהו שאמרו חסדי קדמאי שבפורים יכול כל איש להושע ולהתברר.

שם משואל, תצוה תרע"ז

ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך וכו' ותבך ותתחנן לו.

...שהגם כי נכתב ונחתם בטבעת במלך, מ"מ ע"י תפלתם וזעקתם נקרעו כל המסכים המבדילים, ואפי' גזר דין של שבעים שנה נקרע, ומחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל' לאביהם שבשמים, וכל הנסינות וההסתרים הם רק לברר מדת האמונה והבטחון של איש יהודי... וכמד"כ באסתר, ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותבך ותתחנן וגו' ינתן גם מחר ליהודים, ירבה לבקש מהקב"ה, ואפי' אם התפלל הרבה ולא נענה, אל יתייאש מן הרחמים אלא יוסיף לבכות ולהתחנן עד שירחם עליו המרחם וימלא את משאלותיו.

בית אברהם, מהרה"ר ר' אברהם מסלונים ז"ע

בענין הויכוח בין מרדכי לאסתר.

בפסוק אשר כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך וגו' כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר וגו' (אסתר ד, יא-ד). כי בענייני עבודת הבורא, אם אמנם מצינו דצריך לזה סיוע מלמעלה, וכאמרם ז"ל אלמלא הקב"ה עוזרו וכו' (קידושין ל, ב), בכל זאת לא נכון שימתין האדם עם עבודתו עד אשר ירד משמים ממעל שלהבת אש מוקדה, רק ראשית כל צריך האדם בעצמו לעבוד די כחו, ואזי מן השמים יעזרוהו לבצע זממו, ואף אם בהתחלת הדבר הוא שלא לשמה, אל ישגה על זה, וכאמרם ז"ל מתוך שלא לשמה בא לשמה (פסחים ג, א). וזהו הויכוח שהיה בין מרדכי ואסתר, כי אסתר שלחה לאמר, כי כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך וגו' אשר לא יקרא וגו', הרצון בזה, שנכון להמתין בכל ענייני תפלות עד שיהיה אתערותא דלעילא, ואם לא עשה כן, אחת דתו וגו'. ומרדכי השיב כי לא נכון לעשות כן, כי רוח והצלה יעמוד ליהודים, ממקום אחר, נקרא הסטרא אחרא, היינו, כי זהו מחשבת היצר שמסית להאדם להמתין עדי יבוא ממרום אש שלהבת, ואזי תהיה תפלתו זכה ונקיה בלי פניות, ולא כן היא המידה, וכאמרם חז"ל (אבות ב, ד) אל תאמר לכשאפנה אשנה.

עטרת ישועה מועדים, מהרה"ק מדזיקוב ז"ע

מחיית עמלק.

פעם אמר, כמו שדופקים על חטא על הרהורי עבירה, כך צריך לדפוק על חטא על כל הרהור של ייאוש ועצבותו.

לקט רשימות, מהגה"צ ר' נתן וואכספויגל זצ"ל משגיח ישיבת לעיקוואוד, פורים ע' קכ"א

רהשי ההלכה

פסקים ובידור הלכות בדברים
המצויים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי זצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקל חסידים בני ברק, מור"ן בשבט הלוי
ונח"מ פסקי מורן ישיבת מור

פסקי הלכות

מהלכות קריאת פרשת זכור

- א. מדיני הקריאה בספר תורה: קריאת פרשת זכור בס"ת בעשרה י"א שהוא מה"ת (שו"ע סי' תרפ"ה ס"ז, ועיי"ש במשנ"ב סקט"ז ושעה"צ סק"ה), ויש לדקדק להוציא לפרשת זכור את הספר המיוחד ביותר, קורין תמחה את זכר עמלק בציירי וחוזרים וקורים תמחה את זכר עמלק בסגול ואין חוזרים לקרוא את כל הפסוק (משנ"ב סק"ח, במנחת שי פ' כי תצא ל לקרוא בציירי ובמעשה רב אות קל"ד דהגר"א מתחילה קרא בציירי ובסוף ימיו חזר בו וקרא בסגול, ובהיכל הברכה פ"י כי תצא ל לקרוא בסגול, ובקריאת פר' בשלה בפורים ופר' כי תצא קוראין פ"א בלבד זכר בציירי), מי שלא שמע פ' זכור י"א שיכול לצאת יד"ח בקריאת ויבא עמלק בפורים (מג"א סי' תרפ"ה ובמשנ"ב סקט"ז נשאר בצ"ע), או בפ' כי תצא (כהחת"ס לפני שנה מעוברת, וכמרה"ר"ם שיק מצווה תר"ה), ב. כונת המצווה: יש לכוין לצאת יד"ח מצות זכירת מעשה עמלק (משנ"ב שם סק"ד וגם הבעל קורא צריך לכוין להוציאם), ולא נהגו אצל מורן זצ"ל להכריז לצאת יד"ח מצוות זכירת מעשה עמלק (מבית לוי מועדי השנה פמ"ב ס"י ועיי"ש בהערה ט"ז דעל כל אחד לכוין בשתיקה, ואין כל אחד ואחד קורא לעצמו בלחש), ואין צריך לכוין לצאת יד"ח הברכות של העולה לתורה דהברכות אינן שייכות למצוות זכירת מעשה עמלק (שבט הלוי ח"י ק"ז אות א' דהברכות באים כיון שקורין בתורה בציבור וכמו בכל קריאה בס"ת בציבור ומ"מ בכונת המברך יש להוסיף דלהרבה פוסקים הקריאה בתורה בפרשת זכור הוא דאורייתא לאפוקי משאר קריאות בס"ת שהם מדרבנן, ועיי"ש בט"ז סי' תרפ"ה סק"ב, ועיי"ש במנהגי חת"ס (להגר"ע סופר) פכ"ג ס"ג דהחת"ס היה מורה להכריז לצאת בברכותו).**
- ג. נשים בפרשת זכור: נשים רבות נוהגות לשמוע פרשת זכור אמנם מן הדקין אין הנשים חייבות בשמיעת פרשת זכור, ואין להוציא ס"ת לקרוא עבור נשים גם כשיש מנין אנשים, ובודאי שאין לקרוא בלי מנין (הוראת מורן זצ"ל כמוכבא במבית לוי מועדי השנה פמ"ב ס"א), והמקור לזה בחינוך מצווה תר"ג שכ' דנוהג רק בזכרים כי להם לעשות נקמת המלחמה ולא לנשים, וכ"כ בשו"ת אבני נזר או"ח סי' תק"ט, ובשו"ת תורת חסד להגאון מלוולין סי' ל"ז כ' דכן המנהג, וכ"כ בשו"ת דברי חיים ח"ב סי' י"ד ד"ה תשובה (ובשו"ת דברי יצייב ח"ב סי' רפ"ח כ' שכונת הדברי חיים היא שפטורות מקריאת ד' פרשיות אבל מ"מ חייבות בשמיעת הפרשיות), וכן מובא בדנים והנהגות בשם החו"א, אמנם בשו"ת בנין ציון ח"ב סי' ח' הביא בשם רבי נתן אדלר זצ"ל שצוה אף למשרתת לילך לבה"כ לשמוע פרשת זכור, וכ"כ בשו"ת מנחת אלעזר ח"ב סי' א' אות ה', ועיי"ש בכ"ז בשד"ח מערכת ז' כלל י"ג, ובענין הוצאת ס"ת עבור נשים עיי"ש בשו"ת מנחת יצחק ח"ט סי' ס"ח).**
- ד. שכחו לקרוא פרשת זכור ונזכרו לאחר גמר הקריאה בס"ת: שכחו לקרוא פר' זכור ונזכרו לאחר שגמרו ההפטרה של פ' השבוע צריך להוציא ס"ת ולקרוא הפרשה בברכות לפניה ולאחריה ויאמר אח"כ קדיש והפטרה בלא ברכה לפניה ולאחריה, ונזכרו לאחר שהתחיל לברך על ההפטרה ואמר השם יגמור הברכה ויקרא כמה פסוקים מהפטרת השבוע ולא יברך לאחריה ויציאו ס"ת ויקראו הפרשה ולאחריה יאמר קדיש ויקרא הפטרה בלא ברכה לפניה והברכות שלאחריה יברך, ואם נזכרו מיד לאחר הברכה של העולה האחרון בפ' השבוע (המפסיר) יציאו ס"ת אחרת ויאמר קדיש ואח"כ יקרא לאחר שיעלה למפסיר לפר' זכור ויאמר ההפטרה בברכותיה (משנ"ב סי' תרפ"ה סק"ב משערי אפרים).**
- ה. שכחו ולא קראו פרשת זכור ונזכרו בשעת מנחה או לאחר השבת: שכחו ולא קראו פרשת זכור, יקראו במנחה בלא ברכה לפניה ולאחריה, ונזכרו לאחר השבת, אין להם תשלומין (משנ"ב סי' תרפ"ה סק"ב בשם שערי אפרים שאין תשלומין לשבת הבאה, ולענין תשלומין במנחה עיי"ש בשבט הלוי ח"ד סי' ע"א שבפ' זכור יש להניח להם לקרוא במנחה בלא ברכה).**

בידורי הלכות

המשלים תיבות שלא שמע מהקורא את המגילה בקריאה בלחש ממגילה כשירה מבלי להשמיע לאזנו האם יצא ידי חובתו לדעת השולחן ערוך כשלא השמיע לאזנו יצא דכיון דיכול לשמוע אין השמיעה מעכבת וכזה דאמרינן כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, והא דבחרש שאינו יכול לשמוע אפי' בדיעבד לא יצא הוא מטעם שאינו ראוי לשמיעה כלל ולכן השמיעה מעכבת בו (וכ"כ בשע"ת סק"ב בשם פרי חדש בה"ג ט"ן), ולכאורה איכא נפק"מ להלכה בין טעם ה"ט לטעם הב"י במי שאינו חרש ולא השמיע לאזנו דלהב"י דמגילה שאני דבעינן פרסומי ניסא לא יצא, אבל להט"ז שפיר יצא כיון שראוי לשמיעה וכ"כ בשע"ת סק"ז וז"ל ולפי"ז מי שקורא המגילה לעצמו צריך ליהדר מאוד שישמיע לאזנו דאל"ה אפי' בדיעבד לא יצא.

ולפי"ז בנדו"ד כשקרא בלחש ולא השמיע לאזנו לא יצא יד"ח להב"י ואף דבמשנ"ב סק"ה הביא דד' כמה אחרונים להלכה דיוצאין בדיעבד גם מחרש גמור ודלא כשו"ע, ובבה"ל ד"ה חרש כ' שכן דעת כמה ראשונים, מ"מ לכתחילה לכאורה יש לחוש לשי"ב שכלא השמיע לאזנו לא יצא יד"ח וכדן חרש, אלא צ"ע מה יעשה שאם יקרא בקול יבלבל אנשים אחרים, ועיי"ש בשבט הלוי ח"ט שכ' מורן זצ"ל דלפמ"ש"כ בבה"ל שם ד"ה חרש נראה דגם להב"י אין חשש, דדייק שם בבה"ל דלכאורה משמע מלשון השו"ע דהחרש אינו בר חיובא כלל אפי' לקרוא לעצמו אמנם מסברתו שכ' בב"י שהוא משום פרסומי ניסא משמע לכאורה דהוא רק לענין להוציא אחרים פקחין יד"ח שצריכין לשמוע מאיש השומע באזניו אבל לא לפטרו לגמרי מקריאה (דהריי גם נשים חייבות משום שאף הן היו באותו הנס ואף חרשין היו באותו הנס), ולפי"ז כ"ש פקח גמור שלא השמיע לאזנו דיצא, וכ"כ בפשיטות בעולת תמיד סי' תר"צ וסוק"ד דהקורא את המגילה ולא השמיע לאזניו יצא בדיעבד כבקרי"ש, (אמנם במאמר מרדכי סי' תרפ"ט וסוק"ג השיג על העולת תמיד דלא דק היטב בב"י דמשמע מדבריו דכשלא השמיע לאזנו לא יצא יד"ח, מבואר דלא הבין בב"י כהבה"ל דלשי' מצוות קריאת המגילה הוא גם השמיעה ולכן כשאינו יכול לשמוע אינו חייב כלל בקריאתה), ומדברי האבודרהם שהובאו בא"ד סי' תרצ"ב סק"א נראה כהנחת הבה"ל והעולת תמיד שבא"ד ה"ק מ"ט לא מברכין לשמע מקרא מגילה וכמו לשמוע קול שופר ות"י באבודרהם דבשופר צריך שישמיע לאזניו שאין הנחת הלב תלוי בה, מבואר מדבריו כהעולת תמיד והבה"ל דאין העיקר תלוי בשמיעה אלא בהנחת הלב ולכן אם לא השמיע לאזניו יצא בדיעבד.

ועיי"כ להלכה למעשה נראה דגם לדעת הב"י יצא יד"ח כשקורא בלחש ולא השמיע לאזנו.

הילולא דצדיקא

גלב"ע
ט"ז אדר תק"פ
מנ"כ בעיר קאמארנא

הרה"ק
רבי שמחה וויטעלעש זי"ע
אב"ד בוברקא

אלה תולדות

רבינו הגאון הגדול המפורסם בדורו חסידא קדישא (לשון שם הגדולים החדש), בקי בנגלה ונסתר, קדוש וטהור (מליצי אש), הרה"ג ר' שמחה וויטעלעש זצ"ל אב"ד בוברקא, נולד בשנת ת"ק (בערך), לאביו הרב הה"ג, החריף הבקי המפורסם בישראל במעלות ומדות לו עשר ידות, רבי יעקב זצ"ל אב"ד טרעבווילא וראב"ד בלבוב, בן הרה"ג רבי דוב בעריש זצ"ל אב"ד וריש מתיבתא בלבוב, בן הגאון רבי צבי הירש חריף זצ"ל אב"ד יאברוב ולמעלה בקודש גאונים וגדולים.

עוד בימי נעוריו ניכר היה רבינו כי לגדולות נוצר מרוב התמדתו ושקידתו בתורה הק', בבחינת לילה כיום האיר לו. והועד עליו, שאיזה למושב לו ובחר מקום לימוד באיזה בית מדרש קטן בלבוב שהיו בו ספסלים רחבים, כדי שיוכל להישאר ולישן שם בלילות, ולא יאלץ ללכת לביתו לישון במיטתו, וכך לא יתבטל מלימודו אפילו לרגע קט, וכך ישב על התורה ועל העבודה כל ימי בחרותו. בהגיעו לפירוק נשא לבתו של הגביר רבי חיים רובינשטיין ז"ל, שהיה מנכבדי ק"ק זאלקווא, חתן הגה"ק רבי אריה לייבוש אויערבאך זצ"ל אב"ד סטאניסלאוו, חד מבני היכלא קדישא של מרן הבעש"ט הק' זצ"ל.

תלמידו של הפרי מגדים

רבינו זצ"ל היה לומד בחברותא עם מורו ורבו מרן הפרי מגדים שהיה גר אז בקאמארנא, והיה הולך אליו בכל יום אחר עלות השחר ולמד עמו בדיעה צלולה משך כ' שנה מסכת חולין קודם שהתחיל לחבר ספרו פרי מגדים. ובעת שכתב רבו ספרו 'ראש יוסף על הש"ס', ראה רבינו האיק שהכניס רבו דברים פשוטים, שאל אותו וכי לאיזה צורך כותבו. אמר לו רבו, **כי יגיע הזמן כי יקוצו בפלפולים ויהיה הפירוש הפשוט לתועלת יותר.** (ספר המגיד תולדות הפרי מגדים).

התקרבותו לחסידות

רבינו עלה ונתעלה תמיד במעלות התורה והקדושה, אכן עדיין לא בדרך החסידות, פעם אחת בחולי מסוכן ל"ע, ונסעה אמו בהסתר להרה"ק הר"ר אלימלך ז"ע לליזענסק, וכאשר באה אליו ושפכה מר ליבה על גורל בנה. אמר לה הרה"א, אל לך לפחד כלל, כי בנך ישיב אליה לבריאות השלימות, וכאשר תבואי לביתך, תמצא את בנך הגאון הנ"ל עוד חלוש יותר ממקדם, ועכ"ז אל תצטערי כלל. ואחר זה יעשה האדון של העיר משתה גדול, והיו נקראים אליו אל המשתה שלשה רופאים גדולים מלבוב, אזי תקרא את שלשתם לבקר את בנה הנ"ל. וכאשר יבואו הרופאים שמה, יראו גודל החולשה ויתייאשו ממנו ויאמרו שאין מזור לרפואתו כלל, אכן אל תחששי לדבריהם כלל. והוסיף עוד הרה"א זצ"ל, וכאשר יצאו הרופאים מביתך, אז בהליכתם יפול רופא אחד באמצע השוק, ויקמו אותו חביריו, ועבור זה יתמהמהו חביריו בהשוק. ובתוך כך יפול במחשבה של אחד מן השנים, שיש איזהו סם רפואה עבור בנה החולה, ואזי יחזור לביתך פעם שנית, ויכתוב אותו רפואה. וכאשר יקחו את הסם המרפא, יתחיל להיטיב מצב בנה החולה, ויחזור

לאיתנו בבריאות השלימות. אכן תראי שאחר שתחזור בנך הגאון לאיתנו אזי מיד יסע לאחי לאניפאלי, ה"ה הרה"ק הר"ר זושא זצ"ל.

וכך נסעה אמו לביתה, ובאו כל האותות אשר דיבר איש האלקים, לא חסר דבר. וכאשר נתרפא רבינו, סיפרה לו אמו את המעשה הנ"ל, ונתבהל מאוד, ואמר שמקודם יסע הוא ואמו לליזענסק, ליתן תודה לאיש האלקים. וכאשר באו לליזענסק, מיד הקדימם הרה"א ושאלם אם כבר קיימו דבריו לנסוע לאניפאלי. אמרו, מאחר שאניפאלי הוא נסיעה של מרחק רב, ועדיין אין בכוחו לנסוע עד לשם, ולכן ימתין עד שיבריא ויחזור לאיתנו כבראשונה, ואז יסע לשם. ואכן כאשר הבריא רבינו נסע לאניפאלי אל הרה"ק הר"ר זושא זצ"ל. והיה כאשר בא רבינו אל העיר, מיד בא אליו איש אחד, ואמר, לו, שמחה, אין לי עוד אורח על שבת קודש, ולכן תהיה אתה אורח שלי. מיד נתבהל רבינו מאוד, כי מאין ידע האיש שמו הפרטי, מאחר שאינו בן עיר ההוא. מיד ניגש רבינו אל נער קטן שהיה בשוק, ושאלו מי הוא האיש הזה. אמר לו הנער, כי הלוא זה הרבי בעירנו. מיד שמח רבינו מאוד, והלך לביתו.

וכאשר בא רבינו לבית הרה"ק הר"ר זושא זצ"ל, שאלו הרה"ק, שמחה האם כבר עברת על הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום? אמר לו רבינו, לא. אמר לו הרה"ק, אם כן קח לך חומש, ותעביר הפרשה שמ"ת, וכך עשה רבינו כמצוותו. כשגמר הפרשה שאלו הרה"ק, האם כבר טבלת במקוב לכבוד שב"ק, אמר לו לא. מיד לקחו עמו לבית הטבילה, והזהיר הרה"ק את רבינו שיטבול עצמו יחד עמו במקוה, וכך עשה. וכשיצא מהמקוה, שאלו הרה"ק, האם עדיין קשה איזה קושיא בלימודו למעלת כבודו. וכך דיברו כל הדרך הביתה. וכאשר הגיעו הביתה, מיד התחיל רבינו להתעמק בלימודו בכל הקושיות שהיו בש"ס ובהראשונים, חומרות ותמיהות, עד שכמעט היה נדמה לו שאי אפשר ליישבם, ועתה ראה שהכל נכון, וכל הקושיות ותמיהות נתיישבו היטב, ולא נשאר לו שום צריך עיון. מיד התדבק עצמו ברבו הגדול הרה"ק הר"ר זושא ז"ע.

הרבנות בוברקא

בשנת תק"ס [לערך] נתמנה רבינו לכהן כרב ואב"ד בקהילת בוברקא, שהוא עיירה קטנה ועתיקה השוכנת למזרחית - דרומית מהעיר הגדולה לבוב, ועל שמה נקרא לתהילת עולמים. אהבתו על כל הצדיקים היתה עד להפליא, ודבק נפשו עם הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש, ועם הרה"ק העבודת ישראל מקאז'ניץ, הרה"ק הר"ר משה לייב מסאסוב, הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב, והרה"ק האורח לחיים מזלאטשוב זצ"ל, והתחלפו מכתבים ביניהם, וכלם מתארים את רבינו בתוארים גדולים ומופלגים עד להפליא.

עם הרה"ק ר' ארון לייב מפרימישלאן זצ"ל

ידוע שרבינו הוא אשר גילה את סוד מעלתו של הרה"ק הר"ר ארון לייב מפרימישלאן זצ"ל, שמתחילה הסתיר עצמו לשמש כמלמד דרדקי באחת מהכפרים, ורבינו הוא אשר עינא פקיחא אליו שלח אליו חסידיו שהיו זקוקים לישועה. וגופא דעובדא הכי הוי.

הרה"ק ר' ארון לייב זצ"ל היה עני ואביו, ולגודל דוחקו הוצרך להשכיר את עצמו להיות מלמד תשב"ר בכפר אחד הסמוך לעירו פרימישלאן, והיה שם מלמד על משך זמן החורף או ימי הקיץ, והיה שב אל ביתו רק בחודשי ניסן ותשרי. פעם אחת כאשר יצא ר' ארון לייב מפרימישלאן לעבר העיר בוברקא, השוכנת לא רחוק משם, שהיה מתקיים בה פעמיים בשנה, כעין יריד של מלמדי תינוקות, וכל מי שהיה זקוק למלמד היה בא אל היריד והיה בוחר לעצמו מלמד לבניו. והיה כבואו אל העיר בוברקא מיד נכנס לביתה המדרש בכדי להתפלל וללמוד את שיעוריו הקבועים, והיה מיד עם כניסתו לבית המדרש, והנה רואה את ההיכל מלא עד אפס מקום, וכל בני העיר מסובים בו לסעודה. והיה כאשר תמה הרה"ק על הסעודה, ושאל לפשר הענין, שמע כי המרא דאתרא ה"ה רבינו זצ"ל שהוא אחד מגדולי הדור זכה לסיים את כל הש"ס, ולכן עורך הוא כעת סעודת מצוה לגומרה של תורה.

התיישב לו ר' ארון לייב מן הצד בשלחן של העניים והדלים, ועשה אוזנו כאפרכסת להאזין לדברי התורה שנאמרו שם לכבודה של תורה. והנה הבחין רבינו בעינו החדה במלמד זה היושב בין העניים, והבין מיד כי אין שם מקומו. מיד רמז לו רבינו בידו שיגש אל שלחנו, והושיבו בסמוך אליו. ונתן לו שלום, ושאל לו מה מעשהו, וכששמע שהוא מלמד, ביקש ממנו, אם יוכל לומר דבר תורה לכבוד השמחה. השיב לו ר' ארון לייב, שיש עליו אימתא דציבורא מאחר שאינו רגיל לומר תורה ברבים. והיה כאשר הפציר בו רבינו ואמר לו, אם כן, אמור לי איזה חידוש מפה לאוזן, וממילא לא יהיה לך אימתא דציבורא, שוב לא היה יכול ר' ארון לייב להשיב פניו ריקם, והחל מגלה באוזני רבינו חידושים נפלאים שלא שזפתם אוזן עדיין. מיד התפעל רבינו עד לאמרו לשמע הדברים, ומעתה ברי היה לו, כי איש אלקים קדוש לפניו וכי הוא בקי בנגלה ובנסתר. שוב לא היה יכול רבינו לעצור בעד התפעלותו והתלהבותו, קם והתייצב במקומו שבראש השלחן וקרא בקול רם, **אדם גדול שכמותך צריך להיות רבן של ישראל ולא מקרי דרדקי בכפר, ובכח תורתנו הקדושה, גוזרני עליכם לנהוג נשיאותכם ברמה ולהורות דרך ה' לעם ה'.** ואכן לא הניחו רבינו לחמוק משם, והוא עצמו יחד עם כמה מבני בוברקא, השיבוהו ברוב כבוד אל עירו ואל מקומו. ולרגל השבת הראשון, השתדל רבינו בין אנשי עירו שישעו אל הרה"ר ארון לייב זצ"ל לפרימישלאן לפחות עשרה אנשים, לשבות שבת במחיצתו של אותו צדיק.

אשכבתיה דרבי

זכה רבינו להגיע לשנות הגבורות. והיה בהיות רבינו בעיר קאמארנא לבקר את בנו הגאון רבי אלעזר זצ"ל אב"ד שם, נחלה פתאום ונתבקש בישיבה של מעלה ביום ט"ז אדר שנת תק"פ, ושם חלקת מחוקק ספון. בני קהילתו בבוברקא החליטו למנות בתור ממלא מקומו את בנו בכורו הגאון רבי חיים זצ"ל, וממנו ואילך היתה חזקת הרבנות העיר מוחזקת למשפת רבינו מדור לדור עד ארבעה דורות. זי"ע ועכ"א.

באור החסידות

שלימות שמחת פורים בביטול הדעת

חייב איניש לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי (מגילה ז:). נפתח בפסק מופלא שכתב הרחיד"א במור וקציעה (סימן תרצה) "נראה לי שאין צריך להיוהר בסעודת פורים לעשות זכר לאבלות ירושלים, כיון דחייב לבסומי בפוראי עד דלא ידע". והלא דבר הוא.

ובאמת כתב דברים מופלגים ברעיון זה מרן בעל **התם סופר** בדרשות (ח"א קצו, ג) "להיות כי לא זכינו אלא להפיל שונאינו, ואכתי עבדי אחשוורוש אנו, ולשמחה מה זו עושה - הרי עירנו חרבה, על כן לזכר זה מהראוי שלא לעשות יום טוב ושמחה ומשתה, להורות שאנחנו עדיין בגלות. רק שלכבוד הנס אנו ממציאים עצמינו להשכיח הכל מאיתנו על ידי יין, וכאילו כבר נבנה הבית.

וחו"ל כיוונו בדבריהם לתת עצה הגונה לכל איש מזרע ישראל לשכוח בפורים מדאגת העוון וחובת התשובה שהוא דבר קשה ובלבד שיוכל לשמוח - כדברי הגה"ק **משאמלוויא** (בספרו אבני המקום - אבן שהם אות כד) הנה חו"ל צוו לנו להיות שמחים בפורים, אמנם להיות בשמחה אי אפשר למי שחטא ויודע בנפשו איך הכעיס את הבורא ב"ה מיום עמדו על דעתו, ואיך יערב לו לשמוח כמעט שאי אפשר... וצריכין תשובה המשקל לסגף את עצמו ולהתענות כמו שעשו אבותינו בימים ההם בזמן הזה, וראיתי בני עליה מועטים העושים תשובה. ע"כ עצה היעוצה שצריך לשכוח מענין תשובת המשקל בעת הזאת, למען יהיה ביכולתו לשמוח... וא"כ מי שרוצה לשמוח בפורים צריך לשכוח מה שיש בין ארור המן עד ברוך מרדכי - דהיינו שעשו תשובה שלימה בעתות ובכיה וזעקה, ויהיה כאלו לא ידע מזה כלל.

מאיך תקנו לנו להקדים הכנה ליום השמחה, וכמו שהמליץ ודרש טוב לעמו הרה"ק **מבארדיטשוב** ז"ל **עקדושת לוי** (ליקוטים חדשים ליום הכיפורים) "הנה ביום הפורים הקדוש כאשר ישראל הקדושים שמחים ומקיימים מצוות וחובות תורתנו הקדושה שמחייב אדם לבסומי בפוראי, ומרבים בשמחה ואכילה ושתיה ותענוגים, אזי בא השטן ועולה ומקטרג לפני השי"ת ומענה בפיו, הנה ישראל הולכים כל היום בטל מלימוד תורה הקדושה ומבוסמין בריבוי אכילה ושתיה ותענוגים, ושאר מיני קטרוגים רחמנא ליציל, ורוצה לערב חס ושלוש שמחת ישראל הקדושים. אמנם השם יתברך ברוב רחמיו וחסדיו צופה ומביט מידת טובם של בני ישראל עם קרובו, ואומר לו לישטן - ולמה אתן אותה רואה מה שעשו ישראל ביום שלפניו, היינו ביום אתמול כי יעבור היום, שאנשים נגשים וטף אמרו סליחות ועינו בצום נפשם, ועשו מה שעשו תשובה ומעשים טובים כל אחד לפי מדרגתו ובחינתו, ואזי השטן יוצא מעורבב ונסתם מכל טענותיו".

וכוננו רעיונו הכביר של הרה"ק בעל **האבני נור** כמעט החיוב שאמרו חו"ל לבסומי בפוראי, כיון שחלק הדעת של האדם זהו הדבר הגדול ביותר שנתן לו, ועם כל זה מפקיד דעתו ונתן כל מלואו בעבור מצוה זו, היינו שאפילו הדעת שלו יתן עבור המצוה, ושמירת הדעת שנסתלקה ע"י השכרות לא תעצור בעדו. ואכן כל דבר שאדם נתן עבור המצוה, וזכה עבורו לאותו דבר עצמו ביתר שאת, ע"כ בעבור עד דלא ידע זוכין בעבורו למחשבה טובה ודעת שלימה.

עד כדי שזוכה האדם בפורים להיות כקטן שנולד, וכדברי הרה"ק בעל **שם משמאל** (פורים תרעה): שהשיגו חיים חדשים מעולם הנעלם באמצעות מרדכי ואסתר וכקטן שנולד דמי, ואם כן העוונות שהיו בידם מכבד שוב אין נחשבים כלל... וזה נשאר לדורות שישמחו משיגים חיים חדשים וכל הפושט יד נותנים לו, ובעבור זה נולדת שמחה בלב איש, ואין שמחה גדולה מזו.

ובמובן נוסף ותכלית הטוב שבמשתה היין פירש ואמר הרה"ק בעל **השואל ומשיב** שחייב אדם להשריש בעצמו בכל מאוודו כי השי"ת פעל כל השתלשלות הניסים, עד שאכן יגיע לידי כך דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שלא יחשוב כאילו היה המן הגורם לגזירה ומרדכי היה הגורם לישועה, לא כן אלא הכל נתגלגל ונסתובב רק ע"י המלך מלכו של עולם. והוא מידת הכנעה וביטול גמור להנהגת השי"ת, ומתוך כך ישמח האדם באמת, כמו שהביא בספה"ק **חקל יצחק** (בהקדמה אות ו) מה שכתב בספר הקדוש **אור לשמים** (פרשת תצוה) שמעתי מכבוד אדמו"ר הקדוש מלובלין שאמר משם הרה"ק הרבי ר' **זושא זצוק"ל**, שהעיקר להיות שפל בעיניו, ובאם שתחוק עצמך עוד יותר ויותר במידת הקטנות, אני ערב לך שלא יתעה ח"ו עכ"ל. ואנכי שמעתי מאאמ"ר מרן בעל **האמרי יוסף זצוק"ל שהרבי ר' זושא** סיים ואמר: שלא יפחוד שיפול על ידי גדול ההכנעה למדת העצבות ח"ו, כי אדרבה הכנעה מביא שמחה.

ועל ידי זה יושפע עליו כל הטובות, ויקיים בנו השי"ת כל הפושט יד נותנים לו. בעין יפה וברוח נדיבה. וכדבריו המשמחים שאמר הרה"ק הרבי ר' **צדוק הכהן מלובלין** (רס"ס לילה אות לא): זהו פורים עד דלא ידע וכו' שהגיע לשכרותו של לוט שכל מעשיו כמתעסק בעלמא שאין לו שום דעת לא בתחילה ולא בסוף ועם כל זה דבוק בהשי"ת. כי המן בא מכח טענה שהשתחוו וכו' ואמר שצריך השתדלות על כל פנים לסור מרע ובאמת אין כן דהם לא עשו אלא לפנים כי שורש ישראל אין לו שייכות לרע כלל רק לפנים. ובכל פורים זוכין לאור זה והוא מעין שבת שהוא מעין עולם הבא דאין שם השתדלות דישאל מקדשי, רק קדושה קביע וקיימא. וכן פורים אין צריך קדושת ישראל שהרי מצוותו בשכרות עד דלא ידע - שאין מקום להשתדלות רק אותו יום זכה בגורל מעצמו כמו מי שמרויח בגורל בלא יגיעה כלל.

צידה לדרך: מטרת השמחה לשכוח מכל הצרות וגם מדאגת העוונות וחובת התשובה, והעיקר להיכנע להשי"ת, ולהגיע להתחדשות כקטן שנולד, ומגודל קדושת היום זוכה האדם ללא ידיעה ויגיעה לניסים וכל הטובות.

נצור לשונך

עפי"ו סדר
הלימוד היומי

הלכות
שמירת הלשון

יא אדר - הלכות אסורי לשון הרע - כלל ד

ד. אָבֵל אִם יִרְאֶה לֵהָן, שֶׁחֻטְא יִדַּע אֶת עַצְמוֹ אֲסוּר וְגַם בְּמִתְבַּחֵן עֲשֵׂה אֶת הַחֻטָּא בְּבִיאַת עֲרִיזוֹת וְאֶכִּילַת דְּבָרִים אֲסוּרִים וְכִיּוּצֵא בָּזֶה, שֶׁנִּתְפַּשֵּׁט יִדְעֵת אֲסוּרֵן בִּישְׂרָאֵל, תְּלוֹי בָּזֶה, אִם הוּא אֶדְם בִּיּוּנֵי בִּשְׂאֵרֵי דְבָרִים, שֶׁדָּרְבּוּ לְהִשְׁתַּמְרַע עַל פִּי הָרֵב מִהַחֻטָּא, וְבָזֶה לֹא רְאוּהוּ שֶׁנִּכְשַׁל, רַק פַּעַם אַחַת בְּשִׁתְּרָא, אֲסוּרֵיהוּ לְגַלּוֹת אֶת חֻטְאוֹ לְאַחֲרִים, אֲפֹלוּ שְׂלֵא בְּפָנָיו, וְהִמְגִילָה אוֹתוֹ, אֲשׁוּם אֲשֶׁם עַל זֶה כִּי אִלוּי הַחֻטְא הֵהוּא שֶׁב מִדְּרָבּוּ הָרַע הַיּוֹגֵנוּ בְּרַעְיוֹנֵינוּ עַל זֶה הַחֻטָּא וְהוּא נִשׂוּא עוֹן לִפְנֵי ה', כִּי עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה לִפְנֵי מִרְיֹת הַלֵּב, וְכִשְׂיִסְפֵּר זֶה אֶת הַחֻטָּא לִפְנֵי הַהֵמוֹן, יִהְיֶה לְבוֹ וּלְקַלּוֹן בְּעֵינֵיהֶם, אַחַר אֲשֶׁר נָחַם עַל רַעְתּוֹ וְנִסְלַח לוֹ עַל עוֹנוֹ, עַל כֵּן הַחֻטָּא וְאֲשֶׁם הָאִלוּי הַמְזַכֵּיר עוֹנוֹ. וְאֲפֹלוּ לְדַיְגֵי הַעֵיִר אֵין לְגַלּוֹת, וְאִף שֵׁישׁ אִתּוֹ עַד שְׁנֵי לְחָקִים דְּבָר (דְּאֵי לֹא בְּלֹא הֵבִי (בְּלֹא זֶה) אֲסוּר לְגַלּוֹת, כִּי אֲסוּרֵיהוּ הַדַּיְגִים לְהִתְאַמֵּן לְדַבְּרֵיהוּ וְיַחְזִיקוּ אוֹתוֹ רַק לְבַעַל לִשׁוֹן הָרַע, וְכִמּוֹ שֶׁנִּכְתַּב אַחַר כָּךְ) בֵּינָן שְׂלֵא יִהְיֶה תוֹעֵלַת מִדְּבָר זֶה, רַק צָרִיךְ לְהוֹכִיחַ אוֹתוֹ בִּיּוֹן לְבִין עַצְמוֹ, עַל אֲשֶׁר הִמְרָה אֶת אֱלֹהֵינוּ בְּחֻטְאוֹ, וְשִׂירְאָה לְגַדֵּר אֶת עַצְמוֹ מִכָּאֵן וְאֵילָךְ מִהַשְׁבּוֹת שֶׁהִבְיֵאדוּהוּ לָזֶה, כְּדִי שְׂלֵא יָבוֹא עוֹד לִידֵי חֻטָּא, וְיִזְהַר הַמּוֹכִיחַ לְדַבֵּר לוֹ בְּלִשׁוֹן רַבָּה כְּדִי שְׂלֵא יִכְלִימֵנוּ, בְּדַכְתִּיב, "הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ וְלֹא תִשָּׂא עֲלֵיו חֻטָּא" וְכֵן זֶה שֶׁכִּתְּבוּ הוּא אֲפֹלוּ אִם הוּא רַק אֶדְם בִּיּוּנֵי בִּשְׂאֵר דְבָרִים, וְכֵן שֶׁכֵּן אִם הוּא אִישׁ תְּלִמִיד חָכֵם וְיֵרֵא חֻטָּא, אֲךָ עֲתָה גְבַר יִצְרוּ עֲלָיו, בְּנִדְאֵי עוֹן גְּדוֹל הוּא לְפָרְסֵם חֻטְאוֹ וְאֲסוּר אֲפֹלוּ לְהַרְהֵר אַחֲרָיו כִּי בְּנִדְאֵי עֲשֵׂה תְשׁוּבָה, וְאִף אִם יִצְרוּ נִתְחַזַּק עֲלָיו פַּעַם אַחַת, נִפְשׁוּ מִרָה לֹא אַחַר כָּךְ עַל זֶה וְלָכֵן יֵרֵא וְיַחְדָּר מְאֹד עַל אֲשִׁמְתּוֹ, וְכִמּוֹ שֶׁאָמְרוּ חו"ל, אִם רְאִיתָ תְלִמִיד חָכֵם, שֶׁעָבַר עֲבָרָה בְּלִילָה - אַל תְּהַרְהֵר אַחֲרָיו בַּיּוֹם, שֶׁבְּנִדְאֵי עֲשֵׂה תְשׁוּבָה.

מקדש מעט

ואיכור שיהיה
בשעת התפילה

בעניין השיבות
עניית אמן

ומשלוח מנות איש לרעהו

ביום הפורים טרודים ועסוקים כל בני ישראל בכמה וכמה מצוות, קריאת המגילה, סעודות, מתנות לאבינונים, ומשלוח מנות איש לרעהו וכו' וכו'.

חומר למחשבה:

האם שייך בכלל לשלוח משלוח מנות לשמים... חז"ל הרי אומרים (ראה על המדרש (שמ"ר כו, א) על הפסוק וישמע יתרו וגו' הה"ד (משלי כו, י) רעך ורע אביך אל תעזוב, דקאי על הקב"ה.

אולי עצה טובה היא שכל אחד יקח על עצמו איזהו קבלה טובה, וזה יהי' המשלוח מנות שלו לרעהו. והיכן נוכח למצוא קבלה טובה יותר מלכבודו שיהי' בבחינת רעהו, הרי אם אתה באמת מחשיבו ואוהבו, אז כבוד גדול הוא כשמדברים עם איש, לא להיכנס ולהתחיל בשיחה שני' עם איש אחר, כיון דהוה זלזול שאין כדוגמתו, וקל וחומר כשמדברים עם ה' איש מלחמה ה' שמו, ובאמצע התפילה מתחילים לדבר עם אנשים אחרים... כבוד זה בטוח שלא (חוץ מזה שמונב ש'גורמין מניעת השפע לכל העולמות!), מה שאין כן אם ניתן לו משלוח מנות, הלא צריכים להזהר בחזרה משלוח מנות... וכהנוסח של ה"מי שברך" של הרה"ק בעל התוספות יום טוב ז"ל: **כָּל מִי שֶׁשׂוּמֵר פִּיּוֹ וְלִשׁוֹנוֹ שְׂלֵא לְדַבֵּר בְּעַת הַתְּפִלָּה, הַקְּבִי'ה שְׁמֵרָהוּ מִכָּל צָרָה וְצוּקָה וּמִכָּל נִגְעַת וּמִחֻלָּה, וְיִחַלּוּ עֲלָיו כָּל הַמְּרִכּוֹת הַפְּתוּבוֹת בְּסִפְרַת תּוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וּבְכָל סִפְרֵי הַנְּבִיאִים וְהַפְּתוּבִים, וְיִזְכְּרוּ לְרְאוּת בְּנֵים חַיִּים וְקָנִימִים וְיִגְדְּלֵם לְתוֹרָה וּלְחֵפֶה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְיַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹקֵינוּ תְּמִיד בְּאַמְתָּו וּבְתַמִּים וְנִאֲמֵר אָמֵן.** האם לא שווה לקבל ברכה כזאת...?